

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Joha[n]nis Nider de ordine predicatorum

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

Decimu[m]tertiu[m] de scandalo [e]t que sint p[ro]pter scandalum
vitanda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

vt dicit glosa. vt q ad vñ^o monitionē
corrigi noluit. multoꝝ oburgatione
resipiscat. Si te nō audierit. dic eccle-
sie. i. plato. tunc potes ea dicere denū-
ciando. et tunc vñ^o adhibēdus est. qā
in denūciatōe vt qdam dicūt sufficit
vñ^o testis. Sed si sic. videt q publicet
pcām occultū. An. q pcām dī occultū
tripit. Primo si hō scit vt solus deus
et nō alio mō. vel vt hō loco dei. sic ille
q ex sola sacramentali pfessōe scit. tūc
nō pōt corrigere vel aliqd facere. Ita
cēre. sic q nescit. Secōdo mō si scit pcām
vñus solus hō vt hō. tūc debet eū cor-
ripere inter seꝝ ipm solū. nec debet vl-
tra pcedere vt dictū est. Tertiō mō dī
occultū si pauci sciūt. et tunc occultū
et manifestū nō cōtradiciunt. Si tunc
te audierit. nō est pcedendū. Si non
tunc adhibēdus ē vñ^o vel tres. Si nec
vñū nec tres audierit. et plures nesci-
ant. quomodo tunc dicet eccle. q sic
videt alteri^o pcām publicare. Dicēdū
q ecclesia nō dicit hic congregatio si-
ne multitudo fidelium. h̄ dicit eccle-
sia. prelatus cui pōt dicit. eo q pōt pdesse
non obesse. vnde nō est publicatio cri-
minis. hec de Tho. vbi prius. Alter
aut esset pcedendū quādo correctio
esset potestatiua. plati videlicet. vt ibi
dē dicit. Quo ad tertiū principale.
G q corripe teneat. An. fm Tho. Fra-
terna correctio p̄ter ad quēlibet adul-
tum regularit̄ q charitatez h̄z. siue sit
platus siue subdit^o. p̄t qd dī. xliij.
.q. liij. Tam sacerdos q reliq oēs fide-
les summā debēt h̄re curā de his qui
pereūt. qren^o eoz redargitōe aut cor-
rigant a pctis. aut si incorrigibiles ap-
pareant ab eccle. seꝝent. Imo sic infe-
rior debet corripe plati sūū. aut alius
superiorē. q est opus mie. qd maxie p-
lato debet. Vñ Eccl. xviij. Vnicuiq
mādauit deus de primo suo. Tū cū
modestia debet fieri ad platos. fm il-

lud. j. Thimoth. v. Seniore ne incre-
paueris. h̄ obsecra vt p̄cni. Dictū est
aut notant q correctio p̄tinet regula-
riter ad quēlibet. q in casu nō p̄tinet
ad qsdaz. Vñ Gorra sup Matt. xviij.
q in qnq casib^o qd absoluit a p̄cepto
fraterne correctiōis. Prim^o cū nō est
aliq spes correctiōis. Vñ Diero. Frā-
stra niti et nihil aliud q odū q̄rere ex
extreme demētie ē. Et Prouer. ix. No-
li corrigere derisorē ne oderit te. Se-
cūdus cū timeat defect^o pbatōis et cri-
minalit̄ agit. vbi. s. obligat actor ad ta-
lionē si in pbatōe defecerit vel defi-
ciat. Terti^o cū plato tanq̄ iudici notū
est factū. q ille notori^o vel p̄dictus ē.
Quart^o cū meliori ope vel ad minus
eque bono vacat. sic monachi qui nō
obligant. in dispēdiū aiaz suaz extra
monasteriū vagari. Quin^o cū mltitu-
do vel p̄as est in culpa. vbi correctio
plus noceret eccle. q pdesset. Vñ
versus. Non spes. nō testis. plebs. p-
sul scit monachus sum.

Capitulum. xliij. de scandalo.

Expedita materia correctionis
fraterne. qua qd intendit aliū
emendare in anima vniūfica-
re. Tractandū est de scādalo qd dire-
cte contrariat correctioni fraterne. qd
p scādalu qd vere vlt̄ interpretat̄ intē-
dit aliū in morali vita corrūpere. De
quo scādalo tria sunt p̄ncipalit̄ dicen-
da. Primo qd sit. q̄ntum et q̄ntuplex.
Secōdo qū sit pcām morale. veniale. vl-
nullū. Tertiō q sint p̄t scandalu vt-
tanda vel faciēda. Et nū ad primū
notandū fm Tho. scda. ij. q. xliij. Et
in. liij. dis. xxxviiij. q scādalu fm He-
ronymū sup Matt. xv. est dictū vel
factū vel omīssum minus re cū p̄bēs
occasione ruine. Dicit primo. dictū.
nō cogitū. q cogitatio nō opponit̄
alicui. vt offenditū. Et secūdo ob-

Preceptum V Cap. XIII

ctum vel factum vel omisum. qz istud mo-
dis potest perimere ruinam pati a nobis. Di-
cit tertio. minime rectum. non quod ab aliquo su-
perat in rectitudine. sed quod habet aliquem re-
ctitudinis defectum. vel quod est secundum se ma-
lum sicut peccatum. vel quod habet spiritum mali. Id
de se non sit malum. sed per tamen occasionem
ruine. ut patet de inclinante se idolo non
guersa interiore. Unde apostolus. j. Thessal.
v. Ab omni specie mala abstinete vos.
Unde quarto. habens occasionem ruine.
Nihil enim potest homini esse sufficiens causa pec-
cati. quod est specialis ruina. nisi ipsa vo-
luntas. ideo dicta vel facta alteri potest esse
causa imperfecta occasio peccandi. Vocatur
autem scandalum grece. latine offensio. im-
pulsio. vel ruina. Quia sic contingit quod
aliquis obex ponit alicui in via corporali.
cui impingens disponit ad ruinam. et ta-
lis obex dicitur scandalum. Sic fit in pro-
cessu vite spiritualis contingit aliquem dispo-
ni ad ruinam spiritualem. per dictum vel factum
vel omisum alteri. in quantum. scilicet. aliquis
sua ammonitio vel inductio. aut ex-
emplo alium trahit ad peccandum. et hoc
propter dicitur scandalum. Est autem scanda-
lum valde detestabile peccatum. ut ostendit
christus multipliciter. Matthei. xvij. ubi di-
cit. Qui scandalizaverit unum. ergo plus
peccat quam multos de pusillis istis. scilicet. in-
firmis. Hieronymo. ibi dicit quod recte dicitur pu-
sillus. quia qui magnus est. robustus in
fide et charitate moveri non potest. Pro-
verb. xij. Non contristabit iustum quicquid
ei acciderit. qui in me credunt quia ma-
gis fidelium scandalum est cavendum. Ecce
tam peccatum scandalum positum est. Nunc se-
quitur primo pena. Expedit ei. scilicet. minus
malum ei foret. ut suspenderetur mola asina.
in collo eius et demergatur in profundum
maris. Et secundum Hieronymum. loquitur secundum ritum
palestine. ubi per maiorem criminibus
ligato saxo ad collum solebat homo in ma-
ri proijci. Mola asinaria. scilicet. quicunque
gravis lapis. ut est asinus vel qui one-

rat asinum. Et dicitur mola quod voluit affi-
ni vel equi cum rota in molendinis. Secundo
alta pena innuit. De mundo a scanda-
lis. Nam rotas aiax moris percurat quod scan-
dala sunt ut exponit Bernardus. illud Esa.
xxxvij. In pace amaritudo mea a-
maritudo mea amarissima. Amara
in nece martyrum per tyrannos amaro-
rum in persecutio hereticorum. et amarissima
in scandalizantibus falsis christianis. Tertio
ponit spiritale malum peccati mortalis ibi. De
homo per quem scandalum venit. Quarto ostendit
malum scandalum in multiplici pena. et spiritale
ignis eterni. Unde sequitur. Melius est tibi
et. quam mitti in ignem eternum. Quinto
alta pena addit de verme. Matthei. ix.
ubi de maiori scandalum dicit. ubi scilicet in
gehennam vermis percipit se et eorum non mo-
rietur. Sed potuisset quod a christo quiescere. Si
ita malum est alios scandalizare. cur permittit
scandala euentre. Id respondit christus. Ne-
cesse est. id est. expedire ad aliorum probationem.
vel necesse si mundus vult male vivere
Secundo potuisset quod iterum quiescere. Si
est necesse. ergo scandalizantes non sunt pun-
diendi. Amen. quod imo. quod ubi homo illi per quem
scandalum venit. Et ista omnia dicta sunt de
scandalo activo seu dato. quia illud est
aliquando spiritale peccatum. Est autem
duplex scandalum. Unum activum seu da-
tum quod diffinitum est. et isto dicitur quod scan-
dalizare. Aliud est scandalum passivum
seu acceptum in eo quod ex dicto vel alteri
facto ruit. et istud non est spiritale peccatum.
sed generale. et ipso dicitur quis scanda-
lizari. Item non dicitur quod dictum vel factum ali-
cui potest alteri esse occasio peccandi du-
pliciter. Uno modo per se. alio modo per acci-
dens. Per se quoniam quis intendit suo ma-
lo exemplo verbo vel facto alium ad pecca-
tum inducere. vel etiam si ipse hoc non in-
tendit ipsum factum est tale quod de sui na-
tura habet ut sit inducitur ad pec-
candum. ut patet cum aliquis publice facit
peccatum. vel aliquid quod habet similitudinem

peccati. Et tunc iste qd facit pprie dat
alteri occasione ruine. porissime qm b
intedit. et vocat scandaluz actiuu. Per
accidens vo ybu vel factu vni est alteri
ca peccadi. qm pter intentoz opantis et
pter pditione opis aliqs malus male
dispositus inducit ad peccadu. puta cu
qs uidet bonis alioz. Et tunc iste qd fa-
cit tale actu rectu. no dat alteri occasi-
one peccadi s alio sumit. Et io hoc est
scandalu passiuu sine actiuo. qz iste qd
recte agit n dat occasioz ruine qz alter
parit. Et de passiuo scadalo loqt xps
vbi pns Matih. xviij. Si oculus tuus
scandalizat te. si man. si pes etc. Contin-
git qd qnqz qd sit sit scandalu actiuu inno-
z passiuu i altero. puta cu ad inducti-
one vni alter peccat. Qnqz est actiuu
sine passiuo. puta cu qs inducit aliuz
verbo vel facto ad peccadu. et iste non
consentit. Qnqz vo est passiuu sine acti-
uo. vt pns dictu e de dicto vel facto p
accis in malicioso. **Q**ui ad pnci-
pale. qm scandalum sit pcrim veniale. et
qm mortale. et quot modis fiat pcrim est
hec conclusio fm Tho. et alios. qd scada-
lum actiuu seu p se nunqz est sine cul-
pa scandalizantis. et scandaluz passiuu
nunqz est sine culpa scandalizati. Acti-
uum tn bn est sine culpa scandalizati. et
passiuu sine culpa scandalizantis. **P**ria
pars pz. qz omne scandalu actiuu vel est
pcrim vt hz spem pcr. si e pcrim pz ppo-
sitiu. si vo no sit de se pcrim s heat spz
pcrit vt comedere idolatru cora infir-
mis. dz dimitti ex charitate ad tollen-
du lesionem primi. Et qui no dimittit.
pra charitate agit. sicut dic apls Ro.
xiiij. Si ppter cibum frater tuus peristat.
ta no fm charitate ambulas. **T**res pz
Matih. vbi. s. Ille tres pres patet ex
vltio notabili pcrato pcedeti articulo
Et tunc aut scandalu sit spale pcrim vel ge-
nerale. **R**ider Thom. qd scandalu acti-
uum per se quando videlicet procedit

ex intentione agentis. vt cum aliquis
suo dicto vel facto intedit aliud trahere
ad pcrim tunc est spale pcrim. **T**um quia
ibi ex intentione spalis finis sonit roez
spalis peccati. eo qd finis dat spem in
moralib. **T**um etiā qz spali vni op-
ponit. videlicet charitati put impat cor-
rectione fraternā. qz scandalizans in-
tendit aliuz corrumpere. vbi fraternalit
corriges intedit aliud emendare. **S**can-
dalum vo actiuu qd fit pter intenti-
one agentis. puta cum aliquis suo fa-
cto vel verbo inordinato no intedit al-
teri dare occasione ruine. s solū sanis-
facere sue voluntati. et sic no est specta-
le pcrim. qz quod e p accidens no pstitui-
t spem. s est tunc circumstantia aggrauas
scz qd in publico fit. **S**andalu aut pas-
siuum no potest esse speciale peccatu
qz ex dicto vel facto alterius contingit
aliquē ruere fm qdcunqz genº pecca-
ti. **S**ed quando scandalu est peccatu
mortale vel veniale. **R**id. Thom. **S**ca-
dalum actiuu p se fit mortale peccatu
Primo quando quis intedit aliud indu-
cere ad peccandum mortaliter. **S**cdo
quando quis intendit inducere aliuz
ad peccandum venialiter p actu pecca-
ti mortalis. **T**ertio aut est veniale qm
quis intendit alium inducere ad pec-
candu venialiter p actuz pcr venialis
Sandalu vo actiuu p accis. qm. s. qd
no intedit alium trahere ad peccatu.
Primo est mortale peccatu. quando
aliqs actum peccati mortalis comit-
tit. **S**cdo quando quis suo actu con-
temnit salutem proximi. vt cum pro ea
conservanda no pretermittat aliqs fa-
cere qd sibi libuerit. **P**n etiam in scri-
pto dic Tho. qd qm qd comittit actum
in quo no intedit primi nocumētu. qd
actus alis est veniale. vel indifferēs ha-
bens tn similitudine pcr mortalis. tunc
scandalu actiuu eet pcrim mortale ex ali-
quis circumstantijs cōcurrētib ex quib

bus estimari probabiliter posset quod infir-
mi aspicientes peccaret mortaliter. De-
niale autem potest esse dupliciter. Primo quod quis
actu committit peccatum veniale. Secundo quod
quis actum committit, qui non est secundum se
peccatum, sed habet aliquam speciem mali cum
aliquo leui indiscretione. Quando autem passi-
um scandalum sit mortale vel veniale.
Respondendum quod cum scandalum importet impac-
tionem quodammodo per quam aliquis disponit ad rui-
nam, id est scandalum passivum quicquid est peccatum
veniale, quod habet impaccionem tantum, puta
cum aliquis ex inordinato dicto vel
facto alteri commouet motu venialis
peccati. Quicquid vero est mortale quod cum impa-
ctione habet ruinam, puta cum aliquis ex
inordinato dicto vel facto alteri peccat.
Dicitur vero quod peccatum mortale. Item de Theodoro.
Quo ad tertium principale quod bona sunt
dimittenda vel non dimittenda propter scanda-
lum videlicet passivum, id est aliud scandalizet.
Respondendum primo quod triplicia sunt bona. Pri-
mo quodammodo spiritualia quod sunt de necessitate salutis.
Secundo quodammodo spiritualia quod non sunt de necessitate
salutis. Tertio quodammodo temporalia. Secundo non
tamen quod tria sunt genera hominum in quibus scanda-
lizantur omnes potest. Prius quodammodo ex malicia
propria scandalizant, puta cum aliqui vo-
lunt impedire bona spiritualia primo vel
secundo modo dicta. Et illud dicitur scandalum
phariseorum. Alii scandalizant inter-
dum ex ignorantia, puta quod ignorant opera
quodammodo esse licita que tamen sunt licita.
Et tertio alii ex infirmitate scandalizant
non ut prius ex malicia propria, et talium
videlicet secundo et tertio modo dicitur scanda-
lizantur pusillos. Quando ergo queritur
que bona sint dimittenda ne quis scanda-
lizetur. Respondendum secundum Theodorem. Prima bona quod vi-
delicet sunt de necessitate salutis, puta
que non possunt pretermitti sine pec-
cato mortali, talia nullus debet dimitti-
tere ne alius scandalizet etiam quicquid.
Ratio est, quod quilibet tenet se diligere
prius et plus quam alterum, et ergo ea quod sunt

de necessitate salutis non debent dimitti
propter scandalum alterius vitandum. Unde
de patet quod quod consiliorum observatio et im-
pletio operum misericordie temporalium vel spi-
ritualium est de necessitate salutis, tunc
talibus non sunt propter scandalum alicuius
dimittenda, ut patet in his qui aliqua co-
silia voverunt, et in his quibus imminet ex
debito defectibus aliorum subuenire temp-
oralibus vel pascendo esurientes, vel spiritualibus.
ut docendo ignorantes, siue homines fiant ob-
bita propter iniunctum officium, ut patet
in prelatibus, siue propter necessitatem indige-
ntis, quia de talibus eadem ratio est sicut de
necessariis omnium. Non solum autem peccatum
mortale vnicuique est facendum, propter vita-
dum scandalum cuiuscunque, sed etiam nec
veniale peccatum est vnicuique committendum
ut videtur scandalum alterius, licet aliquis
actus qui alias esset peccatum veniale ut ver-
bum ociosum aut simile, fieri posset
nullum peccatum propter utilitatem alteri.
Dicit enim beatus Hieronymus, quod dimitten-
dum est scandalum omne quod potest preter-
mitteri, salva triplici veritate scilicet vite ius-
ticie, et doctrine. Que declarans sanctus
Theodorus, in libro, ubi supra sic dicit. Nullo
modo aliquis peccare debet ut peccatum al-
terius vitet, quicquid autem veritatem relinquit
peccat. Veritas enim de qua loquimur con-
sistit in hoc quod homo in dictis et factis
suis rectitudinem divine siue divine le-
gis regule se conformet, cui quidem homo
proformari debet, et in his quod ad cognitio-
nem pertinent, et hoc pertinet ad veritatem do-
ctrine. Et in his quod ad actionem spectant,
siue ea debeat aliquis per seipsum agere,
quod pertinet ad veritatem vite, siue ea de-
beat ab alijs obsequanda promulgare, quod
pertinet ad veritatem iusticie, quod consistit in
rectitudine iudicij. Non in quicquid pre-
termittit aliquid in quo se divine legi
conformari potest veritatem dimittit, quod il-
lo remoto veritas adhuc remanere po-
test. Sed tunc dicit aliquis veritatem di-

mittere. qñ omittit vel facit aliqd quo
obmisso vel facto veritas non manet.
qd sine pctō esse nō pōt. Et ideo veri-
tas nullo mō ppter scādalū passiū al-
terius dimittēda est. hec Tho. Unde
Ray. dicit. Doctor vel p̄dicator nō de-
bet falsum docere p aliq scādalo. tace-
re tñ pōt et debet. si oēs abstinent sunt
ita q deteriorēs efficiant. Vñ ex. li. v.
vñlī scādalu nasci pmittit q̄ veritas
relinquat. Veritas scz. doctrine vite.
et iusticie. Scdō vñ mō bona spūalia
que non sunt de necessitate salutis. vt
sunt consilia. Unde pmo dico. q illa
nō sunt dimittēda. nec ad tēpus. nec
semp ppter eos q scandalizant ex ma-
licia. Pico secūdo q vbi periculū nō
imminet. bñ sunt differēda vel occul-
tāda ppter eos q inde scandalizaret. p-
babiliter nō ex malicia. s̄ ex ignoran-
tia vel infirmitate. Tādū aut ppter ta-
les opa que nō sunt de necessitate sa-
lutis. vbi periculū nō imminet. sunt oc-
cultāda vel differēda. qñq̄ debite red-
dita rōne instruantur alij q nō debent
ex talib⁹ scādalizari s̄ potius edifica-
ri. Et si post reddita ratiōne hñmōl scā-
dalū durer. tam videt scādalu esse ex
malicia. nō ex ignorātia vel infirmita-
te. Unde in sc̄ptō dicit Tho. q ppter
tale scādalu passiū p̄silia sunt ad tē-
pus intermittēda. vel occulte agenda
nō aut oīno dimittēda. qz hō plus si-
bi q̄ p̄siliis in spūalib⁹ puidere de-
bet. Et ignorātia si diu durer in mali-
cia p obstinatōz cōputat. Tñ attēden-
da est q̄ntitas scādali et boni qd p̄in-
git ex cōsilio seruato. et fm hoc altqñ
cōsilia sunt intermittēda ppter scādalu
pusilloz. vel scādalu p̄tēnendū ppter
cōsilia. hec Tho. ¶ Sed quid de ope-
ribus alijs a cōsilijs seu superogatio-
nis operib⁹ q vocant idifferētia ex ge-
nere. vt comedere carnes. bibere vinū
tēporalia modo licito acquirē. acqut-

sita custodire. debita repetere. et sic de
alijs. nunqd sunt ppter scādalu dimittē-
da. Sūt em̄ triplicia opa. Quedā ne-
cessaria ad salutē. Alia vñ idifferētia ex genere
Rñ. Rich. in. liij. dis. xxxvij. Opa in-
differētia ex gñe quoz omissio nulli
alij p̄iudicat nisi opanti. et etiā in tem-
poralib⁹ tñ omittēda sūt ad vitandū
scādalu p̄imi pueniēs ex infirmita-
te vel ignorātia. qñ p̄babilis apparet
q nisi tale opus omittat. p̄im⁹ scāda-
lizabit. Et si p̄babile ē q scādali zetur
mortalit. tñ omissio illi⁹ opis ē in p-
cepto. Si aut p̄babile ē q nō scādali-
zet. nisi venialit tñ omissio isti⁹ opis
est in p̄silio postq̄ m̄ p̄rio ē oīsum q
ex tali ope scādalizari nō debet et debi-
to mō suatum vt nō scādali zet. sic nō
tenet omittēre istud opus ppter p̄imi
scādalu vitandū. qz scādalu post talia
orū hortamēta pueniēs p̄rie cēt ex
malicia. vñ ppter istud nō est dimittē-
dum. Rñ. Rich. Et dicit. Duran. in. liij.
dis. xxxvij. Que sunt idifferētia sic
comedere carnes. vel abstinere ab eis-
dē. oia dimittēda sunt. qd diu durat scā-
dalū pusilloz. Rñ. ille. Et pbat p Aug.
in fmone oīi in mōte. Pandū ē rē. vt
postea patebit. Et dicit notāter qd diu
durat scādalu pusilloz. ppter eos q in-
formati i scādalu phariseoz incidunt
ex malicia. vt involētib⁹ impedire bo-
na. sepe apparet. Itē vt statim dicit fin
Tho. et oēs cōiter. Tēporalia nō sunt
dimittēda ppter scādalu oruz ex mali-
cia. s̄ multomin⁹ abstinētie et hñmōl.
qdam plus seruiciū virtuti q̄ spūalia
¶ Et dicit Guill. sup Ray. q nō debet
quis esse facilis ad credēdū q alij scā-
dalizent de bono ope quod facit. nec
debet quis facile ppter metū scādali
cessare a bono ope. qz d̄ p̄sum ere de
alijs pot⁹ q sint boni q̄ q mali sint.
semp em̄ iudicādū ē in idifferētib⁹ in

partē meliore. Tū dūrate pſcia q̄ alij ſcandalizet dū dimittere vlt opus occul-
tare. Et ō pmi dicitur videt. q̄ p̄t ſcāda-
lū oriū ex malicia nō debeat q̄s dimit-
tere opa bona pſilij. q̄ ſi p̄t malicias
talij bona deberēt ip̄ omitti. malis bo-
na frequēter impedirent occasio da-
ret malis malignādi. Vñ hoc scanda-
lum est phariſeorū qd etiā xps docuit
nō curare. Vñ poſtq̄ xps Mat. xv.
p̄tīb ſcribit p̄tīb p̄dicaſſi xpo
discipuli diſperūt. Scis q̄ phariſei au-
diſto hoc vbo ſcandalizati ſunt. At iſte
rīdēns ait. Vñ plātatio quā nō plan-
tauit p̄r me celeſtis eradica-bit. Sini-
te iſtos. cecī ſunt z duces cecorū. Cec-
aū ſi ceco ducatū p̄ter ambo in foue-
am cadūt. Et ō ſecū dīvidet q̄vbi peri-
culū non imminet. opa ſuperogatiōis
ſunt diſſerēda vel occulta da. p̄t ſcan-
dalū ex ignorātia vel infirmitate. pue-
niēs quouſq̄ tales informēt. z aliq̄
mō cōfortent. Et in quā est iſta. q̄ ex
occultaſiōe opis ſuperogatiōis. vlt ex
dilaſiōe p̄tīm malū vitat. qui infor-
mabit. z p̄tīm bonū nō minuit. Vñ
dicit Rich. ſup. iij. diſ. xxxv. q̄ tunc
merito p̄tīo nō p̄iudicat. q̄ ſic op-
ſuperogatiōis intermittere meret e-
q̄. le p̄tīm. p̄tīm debito opi ſupero-
gatiōis q̄ omittit. vel maius. vnde
talīs omiſſio niſil minuit de p̄fectiōe
charitatis. ſ. magis ad eius augmētū
diſponit. Vñ xps hoc ſcandalū puſil-
lorū Mat. xv. vitare iubet. vt pa-
tuit ſupra. Et Mat. xv. De ſcāda-
lizaret drachma petētes. iſtud p̄ſoluit
Et idem ſupra patuit de aplo Rom.
xiiij. Ex p̄dictis p̄t q̄ frequēter am-
ci qui ſcandalizant de ingreſſu alicui-
in religione ſcandalū habēt phariſeo-
rum. Propter qd Hieronym⁹ i epla
ad Heliodorū dicit. Licet in limine ſa-
ceat. pater ſiccis oculis ad vexillū cru-
cis euola ſolū genus p̄tatis ē. in hac

re eſſe crudelem. Tercio modo bo-
na temporalia quādo ſint dimittēda ne
alius ſcandalizet. diſtinguendū est.
Nam bona temporalia ſm Thom. aut
non ſunt noſtra ſed nobis p̄t alijs cō-
miſſa ad conſeruandū z diſponendū
pro cōltate. ſicut bona eccleſie cōmit-
tunt p̄tatis. z rectoribus reſpublice
cōmittunt bona cōmuniā reſpublice
talīa nō ſunt p̄t ſcandalū dimitten-
da. q̄ talij conſeruatio ſicut de poſi-
torū. iminet his q̄bus ſunt cōmiſſa ex
necitate p̄cepti tuendū. z ſi nō ſunt
p̄t ſcandalū dimittēda. ſic nec alia
bona p̄t q̄ ſunt de neceſſitate ſalutē
Vñ beat⁹ Thomas Cātuarſen. repe-
tiſt res eccleſie cū ſcandalo regis Aut
bona tpalia ſunt n̄ra quorū nos dñi
ſum⁹. Tūc itē diſtinguendū ē. q̄ cū
ea dare nō volum⁹ vel apd aliū detēta
repetere. Aut ſcandalū oriū ex ma-
licia alicui⁹ alienū volētis vſurpare vlt
detinere qd ē ſcandalū phariſeorū. Et
illud ſcandalū nō ē curandū. z bona
temporalia tunc ſunt repetenda. Tū q̄
noceret bono cōt. Dare ē illis occa-
ſiō rapiēdi aliena. Tum etiā q̄ noce-
ret rapiētib⁹ iniuſta rapiēdo. vel re-
tinēdo alienū peccarēt. Vñ dīc Gre-
gori⁹ in moral. loquēs de raptoribus
alienorū. Quedā ſeruata. equitate p-
hibēda ſunt. nō ſola cura. ne n̄ra ſub-
trahat. ſ. ne rapiētes ſua ſemetipſos
perdāt. Aut ſcandalū oriū ex ignoran-
tia vel infirmitate aliorū qd dicit ſcan-
dalū puſilloz. Tūc p̄t illud dimit-
tenda ſunt temporalia ad tempus. quo-
uſq̄ ſedeſ ſcandalū per admonitiōē
vel p̄ aliquē aliū modū. Vñ beatus
Aug⁹. in ſermone domini in monte.
Dandū est q̄ nec tibi nec alteri noce-
at quātū ab hoīe credi pōt. z cū nega-
uerit qd petit. idicāda ē ei iuſticia z me-
li⁹ ei aliqd dabis cū petēt iuſte corre-
peris. Si aut poſt ſufficiēte amonitiō

scandalū est hoc nō sū pusilloꝝ s̄ p̄ba
rissoꝝ acceptū. s̄ nō datū. Quarta re
gula. Quilibet ab omī actu cui nō est
astrict⁹ alīdē tenet desistere. q̄ aut t̄i
met aut timere d̄ s̄m uehemētē conle
cturā scādālū pusilloꝝ. quoniam de il
lo cōpescēdo. diligentiā cōplenerit. nī
si forte p̄ cōiutilitate. vinctio spūācti
doccat illud tūc agēdū. vī x̄p̄s fecit in
publicatiōe vitans sacramētū.

Capitulum xliij.

Petere est derisores seu striso
res magis mala faciunt in ecclia
occidētes pceptū spūales bo
noꝝ opes. de irrissiois vicio tria p̄nci
paliter vidēda sunt. Primo q̄le viciū
sit. et q̄d sit irrissio. Secūdo q̄d detestabile
sit. Tertio vīz rissus sit licit⁹. **¶** Q̄tūz
ad p̄mū notat Tho. ij. ij. q. lxxij. et se
quētib⁹. q̄ in iuriaz in iusticia sit vbo p̄
quingvicia. Sūt em̄ q̄ntuplicia bona
hoīs q̄tū ad p̄positū sufficiūt. videlz fa
ma. honor. amicitia. gl̄ia seu testimo
niū cōscie. et bōa nāe et fortune. Detra
ctor famā recipit nīq̄. Cōtumeliosus
seu p̄uicator honorē. Susurro amicit
tā inter aliquos vult tollere. Derisor
ad p̄fusiōē conat. p̄mī. et eripe vult
gloriā bonoꝝ aīe. Maledicens vbo pe
nā imp̄cat. et si p̄ctm̄ alicui optat. tū il
lud facit in penā p̄rio. Et q̄tūor p̄ma
vicia eo ordie quo ponunt se excedūt
in malicia q̄ detractor ē malus. p̄etor
p̄tumelias inferēs. q̄nē excedit susurro
q̄ amicitū recipit gessit. Et adhuc p̄etor
est irrisor. intellige semp̄ ceteris par
ibus. s̄ etiā interdū pessimi sunt male
dicti. **¶** Q̄nale aut p̄ctm̄ sit irrissio et ab
alijs distinctū. Nōdū scōdo s̄z Tho
vbi p̄us. q. lxxv. q̄ p̄ctā verboꝝ sunt p̄
cipue p̄sanda s̄m intentionē p̄feren
tis. Et iō s̄m diuersa que quis intēdit
cōtra aliū loquens. h̄mōi p̄ctā distin
guuntur. Sicut em̄ aliquis cōnclan
do intendit cōuictat honorē dep̄ime

re. et detrahēdo d̄minuere famā. et sa
lurrando tollere amicitia. ita etiā irri
dendo aliquis intendit. q̄ iste qui irri
detur erubescat. **¶** Q̄az de ope virtuoso
aliquis apud alios et reuerentiā mere
tur famā. et apud seipm̄ bone p̄scien
tie gloriā. s̄m illud. ij. Cor. j. Gl̄ia nō
stra hec est testimoniū p̄sciente nostre.
Vnde ecōtrario de actu turpē vicio
so apud alios q̄dē tollit hoīs honorē et
fama. et ad hoc cōtumeliosus et detra
ctor de allo dicit. Apud seipsum autē
per turpē que hic dicunt aliquis per
dit cōscientie gloriā per quandā con
fusiōē erubescētā. et ad hec turpē
deijct derisor. et q̄ hic est finis distin
ctus ab alijs. iō etiā peccatū irrissiois
distinguit ab alijs peccatis. Securi
tas em̄ cōscientie et quies istius magnū
est bonū. s̄m illud Proverb. xv. Se
cura mens quasi iuge cōtinuū. Et s̄
qui conscientia alicuius inquietat cō
fundēdo seipm̄. aliq̄d sp̄ale nocumen
tum ei infert. **¶** Quando vbo sit p̄ctm̄
mortale. R̄n. ibidē sic. Irrissio non sit
nisi de aliquo malo vel defectu. Ma
lum aut si sit magnū. nō pro ludo ac
cipit. s̄ seriose. vnde si in ludū vel rissū
vertat. ex quo irrissiois vel illusiōis
nomen sumit. hoc est. quia accipit vt
parū. Potest aut accipi alq̄d malū
vt paruum dupl̄. Vno modo s̄m se.
Alio modo rōne persone. Cū aut ali
quis alterius p̄sone malū vel defectū
in ludū vel rissū ponit q̄d s̄m se par
uum malū est. veniale est et parū pec
catū s̄m genus suū. Cū aut accipitur
q̄si parū rōne p̄sone. sic defect⁹ pue
roꝝ stultoꝝ parū ponderare solem⁹
sic aliq̄d illudere vt irridere est eū oī
no parū pendere. et eū tam uilem esti
mare vt de eius malo nō sit curandū.
s̄ sit q̄si p̄ ludo h̄dus. Et sic derissio
est p̄ctm̄ mortale. et grauius q̄ p̄tume
lia. que similiter est in manifesto. quia